

Ymateb Ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor Deisebau mewn perthynas â Deiseb P-05-805: Rhoi chwarae teg i Athrawon Cyflenwi

Mae athrawon cyflenwi yn chwarae rhan bwysig o ran darparu addysg i ddysgwyr ledled Cymru ac mae Llywodraeth Cymru waedi ymrwymo i wella cyflog ac amodau i'r athrawon hynny sy'n gweithio mewn rolau dros dro.

Yn dilyn adroddiad Tasglu'r Model Cyflenwi yn 2017 ac ar ôl cyflwyno Deiseb P-05-805: Rhoi chwarae teg i Athrawon Cyflenwi, mae Llywodraeth Cymru wedi gwneud gwelliannau sylweddol i fynd i'r afael â'r pryderon ac argymhellion y Tasglu mewn cysylltiad â chyflog ac amodau athrawon cyflenwi.

Cyflwynwyd Fframwaith diwygiedig y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol ar gyfer Athrawon Cyflenwi ym mis Medi 2019 ac mae'n cynnwys meini prawf y mae rhaid i asiantaethau'r fframwaith eu bodloni er mwyn sicrhau cyflog ac amodau teg i athrawon cyflenwi asiantaethau, gan gynnwys isafswm cyflog a'r cyfle i gael hyfforddiant proffesiynol perthnasol. Rydym hefyd wedi mynd i'r afael â'r pryderon a godwyd ynghylch ffioedd uwch asiantaethau drwy ei gwneud yn ofynnol i asiantaethau ddarparu rhestrau prisiau sefydlog a thryloyw i ysgolion, i'w helpu i reoli eu cyllidebau staffio dirprwyedig a gwneud penderfyniad ar sail gwybodaeth ynghylch defnyddio asiantaethau.

Er mwyn treialu dull amgen i ysgolion o recriwtio athrawon cyflenwi, sefydlodd Llywodraeth Cymru brosiect pilot Model Clwstwr Cyflenwi ym mis Hydref 2017. Roedd yr ysgolion a gymerodd ran yn croesawu'r prosiect ac rydym yn parhau i hyrwyddo'r model hwn i ysgolion ac i awdurdodau lleol, yn ogystal â hyrwyddo manteision defnyddio athrawon cyflenwi drwy drefniant clwstwr.

Un o agweddau mwy cymhleth y maes hwn oedd ceisio gwella amgylchiadau i'r rhai sy'n gweithio yn y sector cyflenwi gan gydnabod ar yr un pryd nad oes un model yn bodoli yng Nghymru a fydd yn addas i bawb. Roedd Tasglu'r Model Cyflenwi yn cydnabod y pwynt hwn wrth adolygu trefniadau athrawon cyflenwi yn 2017¹. Hefyd, mae ysgolion yn gyfrifol am sicrhau bod gweithlu priodol ac effeithiol ar waith, gan gynnwys trefniadau cyflenwi. Gellir cyflogi athrawon cyflenwi yn uniongyrchol neu drwy asiantaethau ac, o dan drefniadau rheoli ysgolion yn lleol, ysgolion sydd yn y sefyllfa orau i benderfynu beth sy'n gweithio iddynt.

Hoffwn ddiolch i aelodau'r Pwyllgor Deisebau am eu hadroddiad ar y ddeiseb Rhoi chwarae teg i Athrawon Cyflenwi, ac am ystyried y gwaith diweddar a pharhaus gan Lywodraeth Cymru yn y maes hwn.

Rwyf wedi nodi fy ymateb i argymhellion unigol yr Adroddiad isod.

¹ <https://llyw.cymru/tasglur-model-cyflenwi-adroddiad>

Argymhelliad 1

Mae'r Pwyllgor yn argymell:

Y dylai Llywodraeth nesaf Cymru adolygu effaith y Cytundeb Fframwaith Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol ar gyfer darparu gweithwyr dros dro ac athrawon cyflenwi, a ddyfarnwyd ym mis Medi 2019, er mwyn deall yn llawn ei effaith ar gyflog ac amodau'r gweithlu addysgu cyflenwi.

Ymateb: Derbyn

Mae'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn monitro cydymffurfedd asiantaethau ac yn casglu data yn erbyn y Fframwaith bob chwarter. Gofynnir i asiantaethau gofnodi gwybodaeth yn erbyn nifer yr archebion, y rolau a recriwtiwyd iddynt ac a yw'r rolau ar gyfer athrawon cymwysedig yn cael eu talu ar isafswm y brif raddfa gyflog i athrawon. Cesglir gwybodaeth hefyd yn erbyn y gofynion hyfforddi, ac mae'n cofnodi faint o staff asiantaeth sydd wedi manteisio ar gynigion hyfforddi. Ers i'r Fframwaith gael ei sefydlu ym mis Medi 2019, mae cydymffurfedd asiantaethau wedi gwella'n sylweddol. Pan fydd y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn cael gwybod am unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio, ymchwilir i'r achosion hynny, gan fynd i'r afael â hwy gyda'r asiantaeth dan sylw.

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i fonitro'r Fframwaith a rhoi'r newidiadau ar waith, yn ôl y gofyn.

Goblygiadau Ariannol – Dim. Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglenni sy'n bodoli eisoes.

Argymhelliad 2

Mae'r Pwyllgor yn argymell y canlynol:

Fel yr argymhellwyd gan Archwilio Cymru, dylai Llywodraeth Cymru fonitro faint sy'n defnyddio'r Cytundeb Fframwaith i ddeall a yw ysgolion yn defnyddio asiantaethau y tu allan i'r contract hwnnw, a'r niferoedd.

Ymateb: Derbyn

Er bod asiantaethau bellach yn dilyn telerau'r Fframwaith, dangosodd data a gasglwyd gan y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol ddiwedd 2020 bod rhai ysgolion ac awdurdodau lleol naill ai'n dewis defnyddio asiantaethau nad ydynt yn rhan o'r Fframwaith i dalu cyfradd is, neu'n gwrthod talu cyfradd y Fframwaith. Yn dilyn trafodaethau drwy Fforwm Partneriaeth Gymdeithasol Ysgolion, mae awdurdodau lleol wedi ymrwymo i gefnogi'r Fframwaith a gofynnwyd i ysgolion gynnwys y gofyniad i gadw at delerau'r Fframwaith yn eu polisiau cyflog unigol. Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i ymgysylltu ag awdurdodau lleol, gan hyrwyddo'r defnydd o'r Fframwaith.

Deallaf fod y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn adolygu gwybodaeth am wariant cyflenwyr awdurdodau lleol a gyflwynir i asesu sut mae awdurdodau lleol yn caffael gwasanaethau. Er nad yw hwn yn gasgliad statudol, mae'n galluogi'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol i asesu o le y mae awdurdodau lleol yn caffael gwasanaethau. Ar hyn o bryd mae'r gwasanaethau hyn wedi'u gohirio oherwydd pwysau Covid-19, ac mae'r pandemig hefyd wedi effeithio ar y data sydd ar gael. Bydd swyddogion yn asesu sut y gellir ailddechrau'r gwasanaethau hyn yn y flwyddyn academaidd nesaf a, gan ddefnyddio'r data a ddarperir, byddant yn parhau i fonitro faint sy'n defnyddio'r Fframwaith.

Goblygiadau Ariannol – Dim. Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglenni sy'n bodoli eisoes.

Argymhelliad 3. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol:

Dylai Llywodraeth nesaf Cymru ystyried ymhellach drefniadau amgen ar gyfer cefnogi ysgolion i ddod o hyd i athrawon cyflenwi a'u cyflogi, gan gynnwys cyflogaeth uniongyrchol a chyflwyno trefniadau cyflenwi canolog neu ranbarthol. Rydym o'r farn y byddai gan ddatrysiaid sector cyhoeddus fanteision sylweddol dros y model cyfredol.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Archwiliwyd modelau cyflenwi amgen drwy'r gwaith a wnaed gan Dasglu'r Model Cyflenwi yn 2017. Yn dilyn hynny, dywedodd y Tasglu na allai argymhell un model cyflenwi a fyddai'n briodol i Gymru. Er hyn, roedd yn argymhell y dylid edrych ar opsiynau amgen, gan gynnwys model cydweithredol. Treialwyd model felly rhwng 2017 a 2020 a nodwyd amrywiaeth o fanteision gan yr ysgolion a'r athrawon cyflenwi a oedd yn cymryd rhan.

Bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried adolygiad annibynnol pellach o gyflogaeth athrawon cyflenwi, a fydd yn llywio unrhyw gynigion ar gyfer modelau cyflenwi amgen y gellid eu sefydlu. Byddai angen i unrhyw newidiadau i'r model cymysg presennol ystyried yr effaith ar y farchnad athrawon cyflenwi sydd ohoni, sydd wedi hen ennill ei phlwy yng Nghymru. Ar hyn o bryd, awdurdodau lleol ac ysgolion sy'n gyfrifol am benderfyniadau staffio, gan gynnwys athrawon cyflenwi.

Goblygiadau Ariannol – Dim. Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglenni sy'n bodoli eisoes.

Argymhelliad 4.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol:

Dylai Llywodraeth Cymru ofyn i Gorff Adolygu Cyflogau Annibynnol Cymru ystyried cyflog ac amodau athrawon cyflenwi a dros dro fel rhan o'i gyfrifoldebau.

Ymateb: Derbyn

Mae llythyr cylch gwaith 2021 at Gorff Adolygu Cyflogau Annibynnol Cymru yn cynnwys cyfarwyddyd i'r Corff ystyried materion tymor hirach posibl y gellid mynd i'r afael â hwy drwy gylchoedd gwaith aml-flwyddyn a/neu gylchoedd gwaith annibynnol ychwanegol sy'n mynd i'r afael â materion penodol mewn perthynas â thelerau ac amodau; i gynnwys;

- A yw'r strwythur presennol ar gyfer cyflog, telerau ac amodau athrawon yn deg ac yn briodol i bob arweinydd ysgol ac athro yng Nghymru, gan gynnwys athrawon cyflenwi o fewn cwmpas y Ddogfen Cyflog ac Amodau Athrawon Ysgol.

Ar hyn o bryd mae Corff Adolygu Cyflogau Annibynnol Cymru yn ystyried cyngor gan randdeiliaid a disgwylir iddo gyflwyno adroddiad gyda'i argymhellion erbyn 14 Mai.

Goblygiadau Ariannol – Dim. Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglenni sy'n bodoli eisoes.